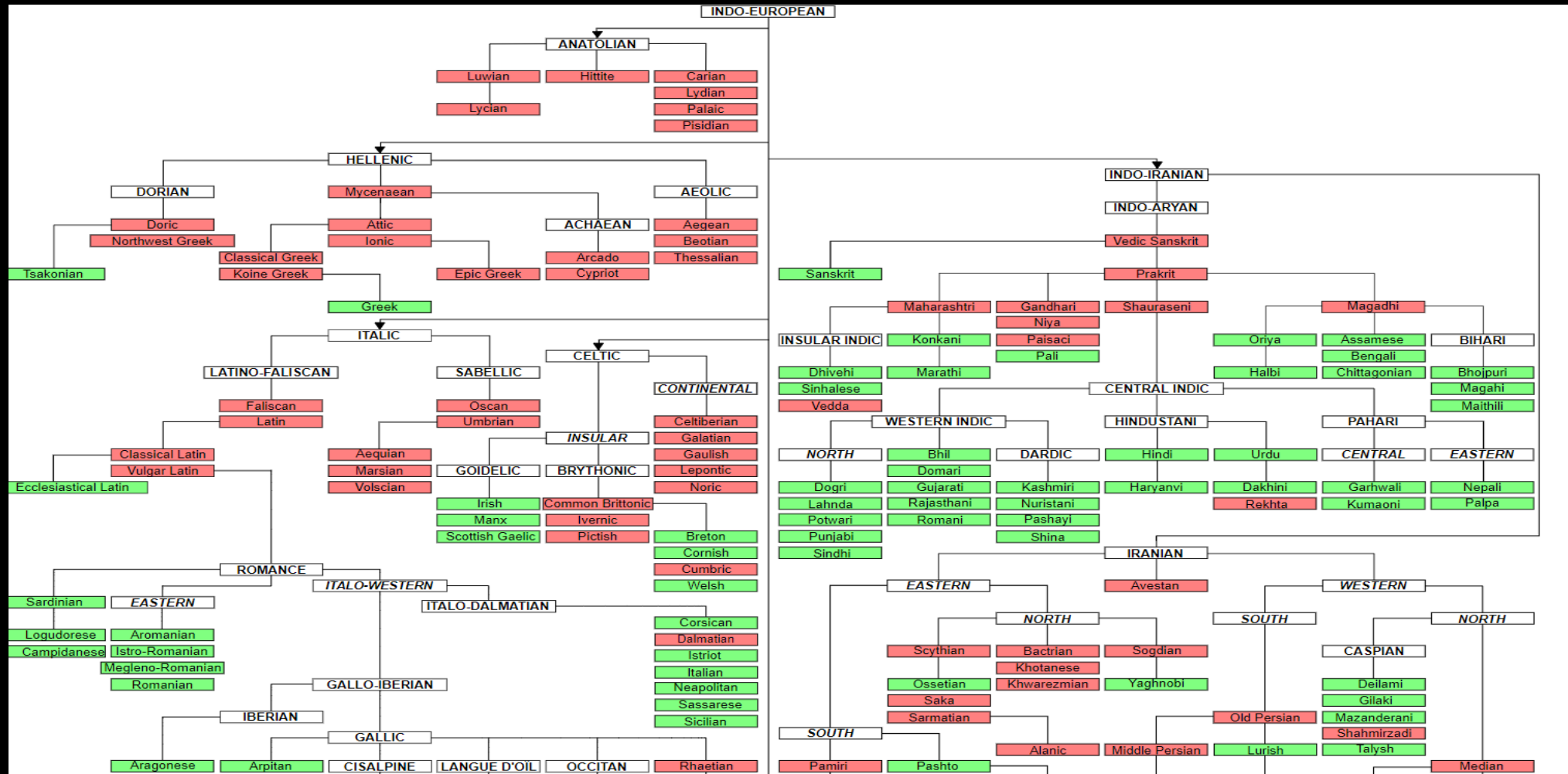
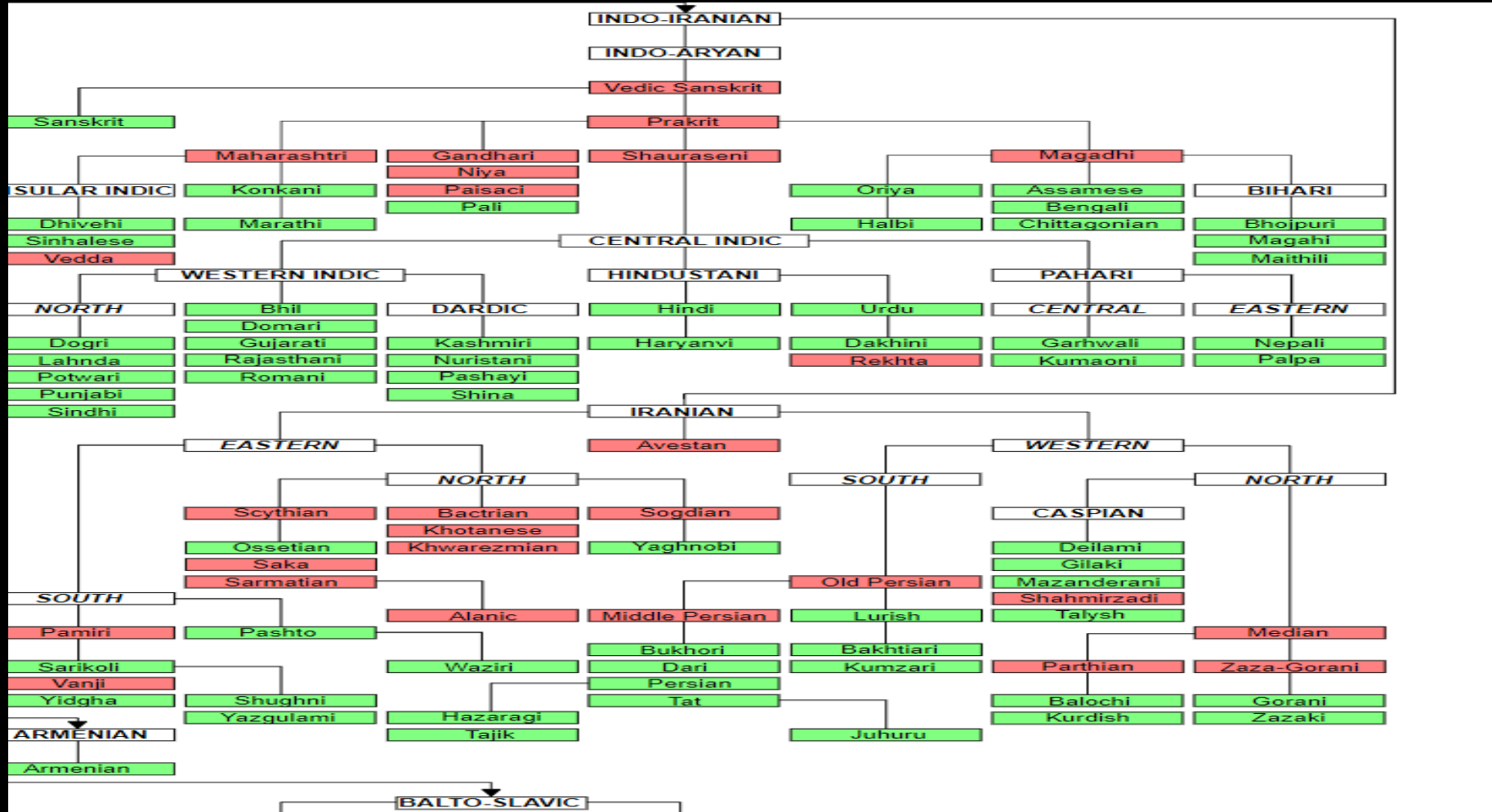

HİNDİSTAN'DA DİLLER

HINDİSTAN'DA DİLLER

HİNDİSTAN'DA DİLLER

- Dil; 'insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşmaya veya lisana verilen isimdir (Türkçe Sözlük, 2009: 526).
- Dil, düşünce, duygu ve istekleri, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş bir dizgedir (Doğan Aksan, 1979:55)
- Bir dilin dil olmasını, o dili konuşan toplulukların sayısal fazlalığı değil, o dille yaratılmış edebiyatın üstünlüğü belirlemektedir. Edebiyatın gelişmişliği konusuna en iyi örnek Sanskrit'tir.
- Günümüzde yaklaşık elli bin kişinin konuştuğu, iki-üç bin sene önce de olasılıkla az bir nüfusun kullandığı Sanskrit dili, öylesine muazzam bir edebiyata sahiptir ki, gelmiş geçmiş tüm Hint dilleri sonraki edebiyatlarını bu dille oluşturulmuş edebiyat üzerine kurmak zorunda kalmışlardır.

HİNDİSTAN'DA DİLLER

- Bu çalışmada Sir Abraham Grierson'un on bir ciltlik muhteşem eseri *Linguistic Survey of India* (1903-1928) birinci ve en önemli kaynak olmuştur. Eşi benzeri olmayan bu çalışma, Hindistan ve çevresindeki tüm dillere kapsamlı bir biçimde ışık tutmakta, en karalıktaki lehçeleri ve dilcikleri bile aydınlatıp ortaya çıkarmaktadır.
- Ancak bu kitap yazıldığı tarihte henüz Pakistan kurulmadığı için, Pakistan'ın sınırları içinde olan yerler de Hindistan olarak gösterilmiştir.
- Hindistan'daki dillerin sınıflaması yapılırken Suniti Kumar Chatterji'nin *Languages and Literatures Of Modern India* adlı kitabındaki aktardığı gibi;
- 1) Hint-Ari (Sanskrit, Dardik, İran)
- 2) Dravid
- 3) Austro-Asyatik
- 4) Tibet-Çin dilleri olarak sınıflandırılmıştır.

HİNT-ARİ

- Dil, bir toplumun kültürünün aynasıdır. Toplumların uygarlık düzeyleriyle dillerin gelişmişliği arasında birebir ilişki söz konusudur.
- Dilleri Sanskrit ve Sanskrit olmayan diye ikiye ayıran Schlegel de organik gelişmeyi yalnız Sanskrit gibi köklü dillerde bulmuştur.
- Humboldt'a göre ise, Sanskrit kökten gelen dilleri konuşan ulusların dillerinden olsun, düşünce yaşamlarından olsun, kültürlerinde olsun daha ileri olduklarını, öteki uluslar karşısında bir üstünlükleri bulunduğunu görmekteyiz.
- Hindistan'daki dilleri ele aldığımızda çok büyük bir yapıyla karşı karşıya kalırız. Çünkü neredeyse (İskandinavya ve Rusya hariç) orta ve batı Avrupa'ya eş büyüklükte bir alt kıta olan Hindistan'da sayıları tam olarak saptanmamış dil ve lehçelerle karşılaşmışsınız demektir.
- Mutlaka bir rakam vermek gerekirse Hindistan'da 179 dil ve 544 kadar lehçe olduğunu söyleyebiliriz. Ancak bu sayı çok değişkendir. Bazılarına göre 300 ile 400 arası dil ve lehçe bulunur.

HİNT-ARI

- Hindistan'daki dillerin en önemlileri Hint-Avrupa dil ailesindedir. Zaten bilim adamları tarafından böyle bir dil ailesinin oluşturulması, Sanskrit dilinin keşfi ile başlamıştır. Bu da 1498'de Vasco Da Gama'nın deniz yoluyla Hindistan'a gelmesi ve Batı dünyası ile yeni ilişkilerin kurulmasıyla başlamıştır.
- Sanskrit dili, sadece Hindistan'ın değil tüm dil grubunun en eskisi olarak düşünülür. Aslında Saussure, 'hiçbir dilin yaşını saptamaya olanak yoktur, çünkü her dil kendisinden önce konuşulan dili sürdürür' dese de bir dilin daha yaşlı sayılabilmesi için aşağıdaki iki özellikten birini taşıması gerektiğini belirtir;
- a) Bir dil durumuna bir başka dil durumundan daha eski bir dönemde rastlandığı da anlatılmak istenebilir. Örneğin, Akamaniş yazıtlarındaki Persçe, Firdevsi'nin Farsçasından daha eskidir. Bu özel durumda görüldüğü gibi, biri öbüründen çıktığı kesinlikle bilinen ve aynı oranda iyi tanınan iki dil söz konusu oldu mu, elbette bunlardan yalnız en eskisinin göz önünde bulundurulması gerekir. Ama bu iki koşula birden rastlandı mı, eskilik hiç önem taşımaz. 1540'dan beri belgelerle tanınan Litvanca bu açıdan, X. Yüzyılda belgelere geçen İslavca, hatta Rigveda Sanskrit kadar değerlidir.

HİNT-ARI

- b) Eski sözcüğü, her türlü tarihlenmenin dışında, biçimleri ilk örneğe daha yakın bir dil durumunu belirtebilir. Bu anlamda 16. Yüzyıl Litvancasının MO 3. Yüzyıldaki Latince'den daha eski olduğu söylenebilir.
- Böylece eğer Sanskrit dilinin kimi başka dillerden daha eski olduğu söylenirse, bu ancak a veya b anlamında olabilir. Gerçekten Sanskrit dili her iki anlamda da eski bir dildir. Hem dinsel Veda koşuklarının en eski Yunan betiklerinden daha eski olduğu görüşü benimsenmektedir, hem de bu nokta büyük önem taşır bu dildeki eskiden kalma özelliklerin öbür Hint-Avrupa dillerinin sürdürdüğü özelliklere oranla çok daha yüksek sayılara ulaştığı görülmektedir.
- Hindistan'da baş yargıç olarak görev yapan ve Royal Asiatic Society'yi kuran William Jones (1746-1794) bir konuşmasında Sanskrit dili için şunları söylemiştir.
- 'eskiliğine rağmen Sanskrit dili harika bir yapı gösterir. Yunancadan daha mükemmel, Latince'den daha zengindir. Her ikisinden de daha arıdır. Sanskrit bu iki dille, gerek fiil köklerinde, gerekse gramer biçimlerinde rastlantının neden olamayacağı kadar kuvvetli bir yakınlık gösterir. Bu diller arasındaki akrabalık öyle yakındır ki hiçbir dilbilimci bu üç dili inceledikten sonra bunların olasılıkla artık var olmayan ortak bir kaynaktan çıktıklarını kabul etmekten çekinmez. Her ne kadar bu derece zorlayıcı olmasa da, gerek Gotçanın gerekse Keltçenin kaynağının (ayrı ayrı lehçeyle karışmış olsalar da) Sanskrit diliyle aynı olduğunu kabul etmek için benzer neden vardır. Eski Persçe de aynı aileye kabul edilebilir.'

HİNT-ARI

- Sonuç olarak Sanskrit dilinin eskiliği ortadadır ve en azından Hint alt kıtası için bu eskilik geçerlidir.
- Tüm bu çalışmalardan sonra Hint-Avrupa dil ailesi kavramı gelişmeye başlamış ve bu çerçevede çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Hint- Avrupa adı bir kültür birliği gösterir, Asya ve Avrupa'da konuşulan pek çok dili içine alır. Hint-Avrupa dilleri on büyük dalda incelenebilir.
- 1-Ari veya Hint-İran
- 2- Baltık (Litvanya, Letonya ve Eski Prusya Dili ve Slavonik dili –Eski Kilise Slavcası veya Eski Bulgarca, Rusça, Lehçe, Çekce, Sırp-Hırvat dili, Bulgarca vs)
- 3- Ermenice (V. Yüzyıldan itibaren biliniyor.)
- 4- Arnavutça
- 5- Yunanca (MÖ 800'den başlıyor)
- 6-Latince (Roman dillerini geliştirdi: Fransızca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce, Romence vs. MÖ 200'den başlayan edebiyata sahip)
- 7- Keltçe (İrlanda dili, yani Galce, Brittanik=Welsh, Cornish, Breton)
- 8- Germen Dilleri (Doğu ve Batı diye ikiye ayrılır. Doğu Germence, Gotik, Nordik veya İskandinav, Batı Germence ise İngilizce ve Almanca dilleridir.)
- Toharca (Çin Türkistanında ele geçen Buddhist el yazmalarının dili. A ve B diye iki lehçesi vardır. VI-X. Yüzyıllara aittir.)
- Hititçe (Anadolu'da Boğazköy'de ele geçen çivi yazısı tabletlerinin dili)

HİNT-ARİ

- Doğan Aksan ise bu on grubu Şöyle belirtmektedir;
- 1- Ari (Arya)
- 2- Ermenice
- 3- Grekçe
- 4- İllirce
- 5- İtalca
- 6- Keltçe
- 7- Germence
- 8- Baltık-İslav
- 9- Eski Anadolu Dilleri
- 10- Toharca

HİNT-ARİ

- Ari koluna 'Hint-İran' adı verilmektedir. Bu kol, Hint ve İran şeklinde ikiye ayrılır. Hint ve İran kollarının bir zamanlar Asya'nın bir yerinde, ortak bir bölgede beraber yaşadıkları, sonra bu kollardan birinin İran yaylasına, diğerinin de Hindistan yarım adasına kuzeybatısına yerleştiği en kabul gören düşüncelerden biridir.
- İran adı İranlıların Avesta'da kendileri için kullandıkları 'airya' sözcüğünün –nin- halinden türemiştir. Çoğul haldedir ve böylece İran, 'Arilerin' anlamına gelir. Hintlilerin en eski dili olan Veda Sanskriti, aynı zamanda Hint-Avrupa dil ailesinin de en yaşlısıdır. Bu yüzden ki dil grubunun adında 'Hint' sözcüğü öne konmuştur.
- Diğer bir kol olan Hint kolu, Hint-Ari olarak da bilinir ve zaman bakımından eki, orta, yeni olmak üzere üçe ayrılır. Eski tabakayı oluşturan dilin başında Veda Sanskriti gelir. Bunu Veda sonrası metinleri destanlar ve şiirsel edebiyat izler. Klasik Sanskrit döneminde dil, çok parlak ve edebi bir özellik kazanır.
- Sanskrit sözcüğü *sams* öneki ile *kṛ* eyleminden türetilmiştir ve 'arınmış, mükemmelliğe eriştirilmiş' anlamına gelir.

HİNT-ARI

- Brahmanlar ve yüksek kasta sahip soylular bu dilin öğrenilmesini engelleyince, aydın ve ayrıcalıklı bu sınıfın dışında halkın konuştuğu bir orta Hint Dili ortaya çıktı. Bu Pali, Prakrit dillerinin yazıldığı ve konuşulduğu bir dönemdi. İlk örneklerine MÖ III. Yüzyıla ait Aşoka yazıtlarında rastlarız. Güney Hinayana Buddhizmi'ne ait metinler Palice, Caynaların dinsel metinleri ise Prakrit dilindedir. Bu orta dönemi üç kısma ayırabiliriz. 1) Eski Prakrit 2) Orta Prakrit 3) Yeni Prakrit yani Apabhramşa.
- Eski Prakrit; MÖ III. Yüzyıldan MS II. Yüzyıla kadarki zamanı kapsar. Hinayana mezhebine ait olan ve diğer Buddhist eserlerle, Mahavamşa ve Cātakaların Palicesi de bu döneme girer. En eski Cayna Sutralar, Aşvaghōşa gibi şairlerin dramları da bu devre içindedir.
- Orta Prakrit, Milattan sonraki dönemlere aittir. Bu dönemler şöyle ayrılır: a) Maharashtra b)Şauraseni, Magadhi c)Cayna d) Paişaçi
- Yeni Prakrit ise, edebi amaçlarla kullanılmış olan Apabhramşa'dır. Bu dönemde edebi ürünler çok fazladır. MS X. Yüzyıldan sonrasına aittir. Apabhramşa ile orta Hint.e devri biter ve Yeni hintçe adı altında toplanan Hindi, Pencabi, Bengali, Marathi, Gucarati, Sindhi ve Oriya gibi yeni zamanın Hint dilleri ve bu dillerle oluşturulmuş edebiyat başlar.